

IHME-tehtävät

2016

Ratikka-
oittajien
Kiertu

Muusikko Antti Tolvi ratikassa.
Kuva: Veikko Somerpuro.

Sisällys

3 Johdanto / Opettajalle

5 Kateřina Šedásta, Ratikkasoittajien kiertueesta ja nykytaiteesta

IHME-tehtävät

7 **Tehtävä 1:** Mistä Ratikkasoittajien kiertue on tehty?

10 **Tehtävä 2:** Matka taidekokemukseen

13 **Tehtävä 3:** Minä julkisen tilan käyttäjänä

14 **Tehtävä 4:** Meidän Ihme -teos – yhteisöllistä ja tapahtumallista taidetta

16 #IHMEratikassa -kilpailu ja tekijät

Liite 1

Johdanto / Opettajalle

IHME-tehtäviä on kokonaisuus, joka auttaa oivaltamaan, mistä Kateřina Šedán *Ratikkasoittajien kiertue* -teoksessa ja ylipäänsä nykytaiteessa voi olla kyse. IHME-teoksen ja siihen liittyvien tehtävien tavoitteena on tehdä tutuksi taidetta, jota esitetään muissa julkisissa tiloissa kuin museoissa ja gallerioissa, ja jonka toteuttamisessa on ollut mukana monia eri ihmisiä ja tahoja taiteilijan lisäksi, myös yleisö.

Tehtävät sekä teosta ja nykytaidetta taustoittava teksti valmistavat ratikkasoittajien esityksiin sekä motivoivat tekemään havaintoja ja nauttimaan ratikka-ajelusta. Ne auttavat myös syventämään teoksen aikaansaamaa kokemusta ja siihen liittyvien ilmiöiden käsittelyä. IHME-tehtävät kannustavat hyödyntämään nykytaidetta oppimisen ympäristönä ja taiteesta oppimiseen. Tehtävät kasvattavat ymmärrystä taiteesta tiedon lähteenä sekä tutkimisen, keksimisen ja ajattelun tapana, ja näin ollen myös tapana opiskella. Tehtävät tukevat kokemuksellista, tutkivaa ja ilmiölähtöistä oppimista.

IHME-tehtävien taustalla on ajatus, että kaikki tilat ja tilanteet ovat oppimisympäristöjä. Teos ja tehtävät rohkaisevat oppilaita keskustelemaan, kysymään ja kyseenalaistamaan. Näin ne valmentavat tulevaisuuden koulun periaatteisiin, joihin mm. Helsingin kaupungin uusi opetussuunnitelma tulee nojaamaan.

Ratikkasoittajien kiertue -teosta, sen tekoprosessia, esittämistilannetta sekä siihen kytkeytyviä ilmiöitä käsittelevissä tehtävissä harjoitellaan tiedonhankintataitoja, havaintojen tekemistä sekä havaintojen, kokemusten ja ajatusten ilmaisemista eri tavoin, myös taiteellisesti. Tehtävien toivotaan innostavan monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin. IHME-teos tarjoaa aineksia ainakin kuvataiteeseen, äidinkieleen ja kirjallisuuteen, musiikkiin, maantieteeseen ja elämäntutkimustietoon sekä englannin kielen opetukseen.

IHME-teoksen ympärille voi tehtävien avulla rakentaa laajemman tai suppeamman opiskelukokonaisuuden. Tehtävävalikoimasta voi tehdä kaikki tehtävät tai yksittäisiä tehtäviä sekä yhdistellä tehtävien sisältöjä ja menetelmiä. Teosta taustoittavia tehtäviä voi tehdä ennen *Ratikkasoittajien kiertueelle* osallistumista tai sen jälkeen. Jos tehtäviä tehdään ennen, konsertti ratikassa voi olla tutkivan oppimisprojektin huipentuma. Jos tehtävät tehdään jälkeenpäin, *Ratikkasoittajien kiertueelle* osallistuminen on alku ihmettelyn kautta

Sagolik-duon sellisti Juho Kanervo ja Brahenpuiston koulun oppilaita.

Kuva: Veikko Somerpuro

opiskelulle ja oppimiselle. Joihinkin kysymyksiin saa vastauksen vasta ja vain teokseen osallistumalla. Osan tehtävistä voi tehdä ja soveltaa, vaikka ei osallistuisikaan *Ratikkasoittajien kiertueelle*.

Vaikka tehtävien avulla harjoitellaan tiedonhankinnan taitoja, tavoitteena ei ole saada koottua mahdollisimman tarkasti teoksen liittyvää tietoa. Tarkoituksena on herättää huomaamaan, kuinka moniulotteinen prosessi osallistava ja tapahtumaluonteinen taideteos on. Tehtävät auttavat ymmärtämään, että taide on toimintamuoto, joka mahdollistaa ihmisten, elämän ja maailman tutkimisen aivan kuten muutkin oppiaineet. Taiteen erityisyys on vapaus – ei ole sääntöjä siitä, miten se pitää tehdä. Jokainen voi keksiä oman juttunsa – yksin tai yhdessä muiden kanssa – sekä ymmärtää nykytaidetta omalla tavallaan.

IHME-tehtävät on suunnattu kouluille. Tehtävien ja *Ratikkasoittajien kiertueen* erityisenä kohderyhmänä ovat helsinkiläiset 5. ja 7. luokat. Tehtävien ja IHME-teosta taustoittavan tekstin toivotaan kuitenkin innostavan myös muita kohtaamaan IHME-teos ja miettimään, mistä *Ratikkasoittajien kiertueessa* ja nykytaiteessa voikaan olla kyse.

Taiteilija Kateřina Šedá.
Kuva: Veikko Somerpuro

Kateřina Šedásta, Ratikkasoittajien kiertueesta ja nykytaiteesta

Taide on tehtävä

Taide ei ole olemassa ilman, että joku tekee taideteoksia. Taide on siis tehtävä. Taide edellyttää myös sitä, että joku havainnoi ja tarkastelee taidetta. Joku kokee teoksen ja miettii, mitä teos kenties tarkoittaa. Voi sanoa, että taideteos ovat tehtävä, jonka joku tekee.

Osa nykyajan taiteilijoista, kuten Kateřina Šedá, tekevät teoksia, jotka vaativat paljon muitakin ihmisiä kuin hänet itsensä tekemään teoksen, eikä yleisö vain tarkastele teosta, vaan on osa sitä. Kateřina Šedá antaa myös teoksilleen tehtävän. Teosten tehtävä on luoda tilanne, jossa ihmiset kohtaavat, myös sellaiset ihmiset, jotka eivät muuten kohtaisi.

Šedá kuvaa tekemäänsä taidetta näin: "Kun muusikot esiintyvät julkisessa tilassa, heidän ei ainoastaan täydy olla hyviä muusikoita vaan myös näyttelijöitä ja psykologeja saadakseen ihmisten – jotka eivät ole paikalla tullakseen viihdytetyiksi – huomion. Näen tässä yhteyden omaan työhöni julkisessa tilassa: minäkin olen kiinnostunut ihmisistä, jotka eivät välttämättä ole kiinnostuneita taiteesta." Šedá tekee taidetta, jossa katsoja löytää itsensä sen sisältä. Hän suunnittelee projektinsa siten, että niissä on vain osallistujia, ei katsojia.

Taide on havainnointia, tutkimista ja taitoa tehdä

IHME-teosten yksi tarkoitus on, että taiteilijat voivat kokeilla uusia tapoja tehdä taidetta. Kateřina Šedá valittiin vuoden 2016 IHME-teoksen tekijäksi, koska hän osaa ainutlaatuisesti ja tarkasti havainnoida ihmisten yhteistä elämää ja toimintaa. Hän osaa tuoda esiin ihmisten välillä tapahtuvia asioita sekä syitä, jotka saavat aikaan tietynlaisia tapoja toimia.

Šedá on kertonut, että jo lapsena hän on halunnut ohjaajaksi. Kun muut lapset ovat kysyneet, että minkä ohjaaja, hän on vastannut: no, kaiken ohjaaja. "Well, director of everything." Tehdessään taidetta ihmisten ja yhteisöjen kanssa Šedá ohjaa heitä huomaamaan asioita arkipäiväisestä elämästään. Hän luo yhteisiä kokemuksia ja vuorovaikutusta ihmisten välille. Šedán taide- ja taideteosten materiaalia on inhimillinen elämä. Šedá tekee taiteilijana tutkimusmatkoja ihmisten arkeen ja löytää sieltä erilaisia ilmiöitä.

Tärkeä osa taidetta on taito ideoida ja toteuttaa havainnot ja tutkimalla löydettyt asiat siten, että toiset ihmiset voivat kokea ne; näkemällä, kuulemalla, haistamalla, tuntemalla tai osallistumalla. Kateřina Šedásta on sanottu, että hänellä on taito tehdä arkisesta näkymättömästä, "ei mistään", näkyvää. Hän ymmärtää, mitä ihmiset toivovat ja mitä he osaavat tehdä. Hän osaa ohjata ihmisiä niin, että heidän toiveensa ja taitonsa muuttuvat toiminnaksi. Näin syntyy taideteoksia, jotka muodostuvat ihmisten toiminnasta.

Ratikkasoittajien kiertue

Helsingissä Šedá havainnoi, kuinka ihmiset käyttäytyvät julkisissa tiloissa, ja tutki, miten ihmiset ymmärtävät julkisen tilan. Taiteilijaa askarrutti se, kuinka Suomessa valvotaan sitä, mitä julkisessa tilassa voi tehdä. Häntä ihmetytti suomalaisten pyrkimys toimia tiukasti sääntöjen mukaan. Hän kiinnitti huomiota myös siihen, että suomalaiset ovat varautuneita toisia ihmisiä kohtaan. Yksi paikka, jossa tämä näkyy Šedán mielestä erityisen selvästi, on raitiovaunut. Hän havaitsi muun muassa, että niissä penkit on sijoitettu siten, etteivät ihmiset istu ihan vierekkäin.

IHME-teoksessa Šedá tekee poikkeuksen sääntöihin ja kyseenalaistaa suomalaisuuteen liitettyjä käyttäytymismalleja. Hän haluaa luoda raitiovaunuista kohtaamispaikan, jossa matkustaja voi kokea jotakin tavallisuudesta poikkeavaa ja jakaa sen muiden kanssa. Yhteinen kokemus ratikkamatkalla syntyy yllättävästä asiasta: raitiovaunuissa toteutettavasta katusoittajien festivaalista. Eri puolilla maailmaa esiintyvät katusoittajat tuovat kansainvälisen ja suurkaupunkien julkisen liikenteen tunnelman Helsinkiin. *Ratikkasoittajien kiertueeseen* voi törmätä tavallisella raitiovaunumatkalla tai erityisesti konserttia varten järjestetyllä ajelulla.

Kuva: Veikko Somerpuro

IHME-tehtävät

Ennen tehtävien tekemistä luetaan oheinen teksti "*Kateřina Šedásta, Ratikkasoittajien kiertueesta ja nykytaiteesta*". Mitä kysymyksiä teksti herättää?

Tehtävä 1:

Mistä Ratikkasoittajien kiertue on tehty?

Tehtävän tavoite

Muodostaa *Ratikkasoittajien kiertue* -teoksesta visuaalinen ja kirjallinen kuvaus. Selvittää, miten *Ratikkasoittajien kiertue* -teos on tehty, mitä eri osatekijöitä siinä on. Tehtävän avulla opiskellaan kokonaisuuksien luomista ja hahmotetaan sen osatekijöitä. Tehtävässä harjoitellaan tutkivaa oppimista, tiedonhankintataitoja, lukemisen, kuullun ja kokemuksen ymmärtämistä sekä hankitun tiedon ja kokemuksen jakamista ja esittämistä.

Koko ryhmän yhteinen "lämmittelytehtävä":

Mietitään ja tehdään lista, keitä ihmisiä, ihmis- ja ammattiryhmiä *Ratikkasoittajien kiertue* -teosta on mahdollisesti ollut tekemässä ja ketkä kohtaavat sen teko- ja esittämisen prosessin aikana. Tehdään uusi lista sen jälkeen, kun on tehty tehtävä *Mistä Ratikkasoittajien kiertue on tehty?* Lopuksi tutustutaan

IHMEen laatimaan listaan, ks. Liite 1 aineiston lopussa, ja keskustellaan opettajan johdolla nykytaideteoksen tekijyydestä. Millaisia ovat omat listat verrattuna IHMEen listaan? Mikä oli ilmeistä, mikä yllättävää?

Tapoja toteuttaa tehtävä:

Yksilö-, pari- tai pienryhmätehtävä: Tehdään pienimuotoinen tutkielma *Ratikkasoittajien kiertueesta*. Tutkielman rakenne muodostuu alla oleville aihepiireille ja kysymyksille.

Koko luokan yhteinen projekti: Luokka jaetaan tutkijaryhmiin, joista kukin ottaa yhden alla olevista aihepiireistä selvitettäväksi. Kootaan ryhmien tutkimustulokset yhteen kirjaksi tai kaaviokuvaksi tai miellekartaksi *Ratikkasoittajien kiertueesta*. Tutkielmiin, kaavioon tai miellekarttaan liitetään piirrettyjä kuvia tai valokuvia.

VINKKI: Tehtävän voi myös toteuttaa teko-ohjeen (reseptin) muodossa. Listataan, mitä kaikkea tarvitaan (osatekijät), ja kirjoitetaan mitä ja miten tehdään, jotta *Ratikkasoittajien kiertue* saadaan toteutettua.

Tiedonlähteinä toimivat IHME 2016 -festivaalin verkkosivut ja festivaalilehti. Kysymyksiä voi lähettää myös IHME-festivaalin toimistoon, kulttuurituottaja Katja Koskelalle, katja.koskela[at]ihmefestivaali. Tutkimustehtävän voi aloittaa ennen kuin osallistuu *Ratikkasoittajien kiertueelle* ja täydentää sitä siitä saadulla tiedolla ja kokemuksella. Internetistä löytyy englanninkielistä aineistoa Kateřina Šedásta ja hänen tekemästään taiteesta, esim. www.katerinaseda.cz/en. Kannattaa kenties tehdä Google-kuvahaku Kateřina Šedán nimellä, jolloin näkee myös kuvia hänen teoksistaan.

Lisätietoa

Taideteoksen teko-ohje on ollut yksi nykytaiteen muoto vuosikymmeniä. Ohjeita on annettu sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti toteutettaviin teoksiin. Esim. taiteilija, muusikko Yoko Onon *Wish Tree* -teos muodostuu yleisön paperilapuille kirjoittamista toiveista. Tellervo Kalleisen ja Oliver Kochta-Kalleisen *Valituskuoro*-teosta ovat ohjeiden mukaan yhdessä toteuttaneet lukuisat vapaaehtoiset eri puolilla maailmaa.

www.festivals.fi/yoko-onon-wish-tree-teos-helsingin-juhaviikkojen-huvila-teltalla

<http://imaginepeacetower.com/yoko-onos-wish-trees>

<http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kulttuuri/valituskuorosta-tuli-hitti-ympari-maailmaa>

www.youtube.com/watch?v=ATXV3DzKv68

www.studiokalleinen.net/complaintschoir.html

Tutkimusaiheet:

Taiteilija

Esitellään lyhyesti taiteilija ja millaista taidetta hän tekee. Pohditaan, mitä kaikkea taiteilija on mahdollisesti tehnyt, jotta *Ratikkasoittajien kiertue* on toteutunut. Tässä auttaa, jos miettii millaisia eri vaiheita teoksen valmistumisessa on ollut siitä lähtien, kun taiteilija on saanut IHME-festivaalin työryhmältä kutsun tehdä IHME-teoksen 2016.

Ratikkasoittajat

Kuvaillaan konserttia, jossa ratikassa oltiin. Millaista musiikkia soitettiin? Oliko tuttua vai vierasta? Mitä tai millaisia soittimia soittajalla tai soittajilla oli? Selvittääkää, mistä maasta soittaja on/soittajat ovat kotoisin? Selviäisikö, missä maissa ja kaupungeissa soittaja on soittanut / soittajat ovat soittaneet? Entä minkä maalaista tai mistä kulttuurista peräisin soitettu musiikki oli?

Yleisö

Millaisia kokemuksia yleisöllä ja itselläsi on *Ratikkasoittajien kiertue* -teoksesta? Yksilö-, pari- tai pienryhmän tutkielmaan kirjataan omia kokemuksia. Luokan yhteisessä projektissa Yleisö-tutkijaryhmä kerää oman luokan oppilailta kokemuksia esimerkiksi haastattelemalla, saduttamalla tai niin, että jokainen oppilas kirjoittaa kokemuksistaan ja tutkijaryhmä tekee yhteenvedon kirjoituksista. Sadutusmenetelmää voi soveltaa pienryhmissä, jolloin Yleisö-tutkijaryhmän oppilaat saduttavat maksimissaan viiden oppilaan ryhmiä. Perinteistäkin sadutusta, jossa on yksi saduttaja ja yksi sadun kertoja, voi kokeilla oppilastyöpareilla opettajan ja oppilaan muodostaman parin sijasta.

Yhteistyökumppanit ja avustajat

Selvitetään, kuinka paljon (suurin piirtein) ihmisiä on ollut mukana teosta tekemässä ja auttamassa taiteilijaa. Mitä eri asioita he ovat tehneet? Pyritään myös saamaan selville, mistä eri paikoista on pitänyt pyytää lupia siihen, että katusoittajat saavat soittaa ratikassa.

Kuvaaminen ja dokumentointi

Kerätään kuvia (esimerkiksi internetistä) taiteilijasta, asioista, joita esiintyy taideteoksessa (soittimet, katusoittajat ja raitiovaunut) sekä paikoista, joissa teos tapahtuu (Helsinki, raitiovaunulinjat, raitiovaunut). Otetaan kuvia konsertista, jossa ollaan. Valitaan kerättyjen kuvien joukosta lopulliseen tutkielmaan tai miellekarttaan sopivat kuvat ja kirjoitetaan kuviin selittävät kuvatekstit.

Sagolik-duo ja Brahenpuiston koulun oppilaita.
Kuva: Veikko Somerpuro

Tehtävä 2:

Matka taidekokemukseen

Tehtävän tavoite

Pohtia *Ratikkasoittajien kiertue* -teoksen tuottamaa kokemusta ja vaikutusta. Miettiä ja nimetä kokemukseen liittyviä tunteita sekä asioita, jotka tunteita saavat aikaan. Näitä ovat esimerkiksi taideteoksen ominaisuudet, tilanne ja paikka, jossa teos koetaan sekä oma mielentila. Tehtävässä harjoitellaan havainnoimaan itseä ja ympäristöä, tekemään muistiinpanoja havainnoista sekä kuvailemaan kokemusta sanallisesti ja kuvallisesti.

TBee Girls.
Kuva: Helena Gunnare

Ratikka-ajelun aikana

Tviit, tviit

Ihastuitko vai vihastuitko? Kerrotaan mielipide ja kokemus ratikkasoittajista. Postataan viesti tilannekuvan kera instagrammiin tai ilman kuvaa Twitteriin. Käytetään tunnusta #ihme2016. Jos älypuhelin ei ole mahdollista, voidaan ottaa koululta mukaan lappuja ja kyniä sekä kirjoittaa ytimekkäitä viestejä niihin. Laput voi koota luokassa esille ja käsitellä näkemyksiä yhdessä jälkikäteen. Mielipiteitä ja palautetta odotetaan innolla myös IHME-festivaalilla – viestit voi lähettää sähköpostitse osoitteeseen katja.koskela@ihme-festival.fi

Matkamuistoja

Tehdään kuvallisia muistiinpanoja asioista, esineistä ja tilanteista, joihin huomio matkan aikana kiinnittyy. Millaisia tuntemuksia heräsi tai mitä havaintoja voi tehdä muiden ihmisten käyttäytymisestä? Muistiinpanot voi kuvata nopein luonnoksin, valokuvain tai vaikka hymiöin tai emojiin tapaisin kuvain.

Kirjoitetaan ratikka-ajelun aikana mieleen tulevia sanoja seuraavien otsikoiden alle:

- Minä itse: Millaisia tuntemuksia kokemus herättää? Millaisia mielentiloja ajelun aikana on? Mitä teet matkan aikana?
- Muut ihmiset: Kiinnittyykö huomio muihin matkustajiin? Mitä he tekevät?
- Ympäristö: Mihin asioihin huomio kiinnittyy paikassa, jossa ollaan?
- Musiikki: Mitkä sanat kuvaavat ratikassa soitettavaa musiikkia?
- Taidekokemus: Millä yhdellä sanalla voisi matkaa ratikkasoittajien kanssa kuvata?

Mario Parizek on yksi Ratikkasoittajien kiertueen muusikoista.
Kuva: Mayera Heij

Luokassa

Kirjoitetaan tarina, runo tai laulun sanat ratikka-ajelusta. Käytetään apuna kuvallisia ja sanallisia muistiinpanoja. Mietitään tarinassa, miten *Ratikkasoittajien kiertue* muutti kokemusta matkanteosta. Jokainen otsikoi tarinan omalla tavallaan. Kuvitetaan tarina / tehdään tarinaan liittyvä kuva.

Tehdään kuva *Ratikkasoittajien kiertue* -kokemuksesta. Kirjoitetaan kuvateksti, josta selviää, mistä kuva kertoo, vaikka ei tietäisi mitään *Ratikkasoittajien kiertueesta*.

Keskustellaan pienryhmissä, millaisia vaikutuksia taideteoksella voi henkilökohtaisen kokemuksen lisäksi olla. Muuttaako tällainen taideteos ja -kokemus maailmaa ja jos, niin millä tavoin? Jos ei, niin miksi? Jokainen ryhmä vastaa kysymykseen ei, kyllä tai ei osaa sanoa (eos) ja esittää näkemykselleen perustelut.

VINKKEJÄ: Jos halutaan keskittyä ratikkamatkan aikana kuuntelemaan ja katsелеmaan katusoittajien esitystä, voi ratikka-ajelun aikana toteutettavat tehtävät tehdä jälkikäteenkin. Jos oppilaiden on vaikea omatoimisesti nimetä tunteuksia, voi ratikka-ajelun jälkeen luokassa olla esillä joukko tunnesanoja, joista oppilaat valitsevat ne, jotka liittyvät kokemukseensa. Jokainen kirjoittaa tunteuksensa ylös ennen yhteistä keskustelua, jotta muiden valinnat eivät vaikuta omiin valintoihin.

Tehtävä 3:

Minä julkisen tilan käyttäjänä

Tehtävän tavoite

Pohtia *Ratikkasojittajien kiertue* -teoksen lähtökohtaa ja teemaa; miten ihmiset käyttäytyvät julkisissa tiloissa, mitä niissä saa tehdä ja kuinka ihmiset käyttäytyvät niissä toisia ihmisiä kohtaan. Tehtävät ohjaavat havainnoimaan ihmisiä julkisissa tiloissa ja miettimään omaa käyttäytymistä niissä. Tehtävät antavat työkaluja pohtia julkisen ja yksityisen käsitteitä, sallittua ja ei sallittua sekä niiden syitä ja seurauksia. Tehtävissä harjoitellaan keskustelua, havaintojen, kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaisemista ja perustelujen muodostamista. Nämä tehtävät sopivat myös ennakkotehtäviksi ennen kuin luokka alkaa käsitellä *Ratikkasojittajien kiertue* -teosta.

Tehtävät

Kirjoitetaan lista tai piirretään viitteellinen kartta, julkisista paikoista, joita käytätte. Luetellaan asioita, joita teette näissä paikoissa. Karttaan voi myös merkitä reittejä, joita käyttää liikkumiseen. Mikä julkinen paikka on kiva? Mistä ei tykkää? Jokainen oppilas voi tehdä omansa tai koko luokka yhteisen luettelon tai kartan.

Keskustellaan, miten käyttäydytte julkisissa liikennevälineissä. Missä istut, missä seisot? Jutteletko muiden matkustajien kanssa? Mitä teet matkan aikana? Mikä julkisissa liikennevälineissä matkustamisessa on kivaa? Mikä epämiellyttävää?

Tehdään graafinen esitys, esimerkiksi pylväs- tai piirakkadiagrammi, jossa on vastaukset alla oleviin kysymyksiin ja määrät, kuinka monta kertaa on sama asia mainittu (prosentit).

- Mitkä asiat julkisissa tiloissa ovat mukavia?
- Mitkä asiat ärsyttävät julkisissa tiloissa?
- Millaisia asioita julkisessa tilassa ei saa mielestänne tehdä?
- Millaisia asioita julkisissa tiloissa saisi olla enemmän?
- Mitä asioita julkisista tiloista puuttuu?
- Mitä mieltä olette katusojittajista? Ovatko he kiva asia, miksi? En pidä niistä, miksi et?

Kirjoitetaan aine tai piirretään sarjakuva jostakin mieleen jääneestä tapahtumasta tai tilanteesta julkisessa tilassa tai liikennevälineessä.

Mietitään ja keskustellaan, muuttuivatko mielipiteet ja ajatukset *Ratikkasojittajien kiertue* -kokemuksen jälkeen.

Taiteilija Otto Karvosen vetämän IHME-merkkipajan tuloksia vuodelta 2013.
Kuva: Veikko Somerpuro

Tehtävä 4:

Meidän Ihme -teos – yhteisöllistä ja tapahtumallista taidetta

Tehtävän tavoite

Toteuttaa koulussa oma Ihme-teos Kateřina Šedán tapaan. Oman tekemisen kautta saada kokemus siitä, kuinka yhteisöllinen, osallistava ja tapahtumallinen taide toimii välineenä käsitellä yhteisiä asioita ja tutkia ympärillämme olevia ilmiöitä ja tehdä niitä näkyväksi. Tehtävän avulla opiskellaan ympäristön havainnoimista ja omien mielenkiinnon kohteiden nimeämistä. Tehtävässä harjoitellaan ideoiden muotoilemista näkyväksi toiminnaksi; ideoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan. Tehtävä kehittää yhteistyö-, vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja sekä ilmaisua (toinen vaihtoehto erityisesti musiikillista ilmaisua).

Käytäväsoittajat / välituntisoitto

Keksitään oma erikoinen orkesteri, mahdollisesti myös itsetehtyine soittimineen. Suunnitellaan, harjoitellaan ja toteutetaan pienimuotoinen esitys yllätyksenä muulle koululle esimerkiksi välitunneilla ulkona tai käytävillä tai tehdään yllätysesintymisiä oppitunneille. Tehtävä toteutetaan joko ryhmätyönä tai koko luokan projektina. Suunnitteluvaiheeseen kuuluu myös miettiä sopivat esiintymispaikat ja -ajat ja niistä sopiminen.

Tavallisuudesta poikkeavaa

Tarkkaillaan koulun arkiympäristöä ja arkipäivän tapoja. Mietitään ja listataan koulun sääntöjä. Pohditaan, miksi koulussa toimitaan niin kuin toimitaan ja miksi siellä on tiettyjä sääntöjä. Valitaan joko luokan yhteinen teema tai pienryhmissä jokin asia, joka otetaan taideteoksen lähtökohdaksi (esim. rikotaan arkirutiinia, murretaan pieneksi hetkeksi jokin koulun sääntö, tuodaan näkyväksi jokin koulussa oleva asia tai tapa, johon ei yleensä kiinnitetä huomiota, tai tehdään jotakin sellaista, mitä koulussa pitäisi tehdä, mutta ei tehdä). Ideoidaan ja suunnitellaan taideteos, johon osallistuu muitakin koulun oppilaita ja opettajia.

Mietitään teosta tehdessä ja sen jälkeen, millaisia kysymyksiä ja ongelmia olette käsitelleet ja ratkaisseet prosessin aikana.

VINKKI: Tavallisuudesta poikkeavaa -tehtävän kohdalla voi puhua myös kulttuurisesta häirinnästä laajemminkin.

https://www.facebook.com/Hairikot/info?tab=page_info

Jari Tamminen: *Häiriköt – Kulttuurihäirinnän aakkoset*, Into Kustannus Oy 2013

#IHMEratikassa-kilpailu

Myös kouluryhmät voivat osallistua #IHMEratikassa -kilpailuun, jonka IHME-nykytaidefestivaali järjestää tapahtuma-aikana.

Kilpailuun osallistutaan kuvaamalla kiertueen muusikoiden esityksiä ja jakamalla video YouTubessa tunnisteella #IHMEratikassa. Eniten ääniä saaneen videon tekijä voittaa kahden tunnin ajelun tilausraitiovaunulla. Tilausajon voittajalle tarjoaa Helsingin kaupungin liikennelaitos HKL. Kilpailuun voi osallistua myös äänestämällä omaa suosikkivideotaan. Kaikkien äänestäneiden kesken arvotaan *Ratikkasoittajien kiertue* -kangaskasseja.

Lue lisää: www.ihmefestival.fi/ihmeratikassa

IHMEellisiä hetkiä taiteen parissa!

Teksti ja tehtävät: Päivi Venäläinen

Päivi Venäläinen on filosofian maisteri taidekasvatuksen oppiaineesta ja luokanopettajankoulutuksen saanut kasvatustieteen maisteri. Päivi on työskennellyt museopedagogisissa tehtävissä Valtion taidemuseossa, kulttuurikasvatushankkeissa sekä Aalto-yliopistossa tutkijana ja tuntiopettajana. Tällä hetkellä hän on tuottajana Lasten ja nuorten taidekeskuksen säätiössä ja tekee väitöskirjaa aiheesta nykytaide oppimisen ympäristönä.

Esitteen toimitus: Katja Koskela

Taitto: Timo Jaakola

Palautetta IHME-tehtävistä, koulujen ratikka-ajeluista ja festivaalin ohjelmasta otetaan mielellään vastaan!

Palautetta voi antaa IHME-nykytaidefestivaalin kotisivuilla tai lähettämällä sitä sähköpostitse: katja.koskela@ihmefestival.fi

SEURAA MEITÄ:

www.ihmefestival.fi

Tilaa uutiskirje kotisivuiltamme ja ole aina ajan tasalla!

 [facebook.com/IHMEfestival](https://www.facebook.com/IHMEfestival)

 [youtube.com/ihmeproductions](https://www.youtube.com/ihmeproductions)

 twitter.com/IHMEfestival

 [instagram.com/ihmefestival](https://www.instagram.com/ihmefestival)

#ihme2016

#IHMEratikassa

Liite 1

Koko ryhmän yhteinen ”lämmittelytehtävä”, ks. s. 7

IHME-teoksen tekijät 2016: kohtaamiset matkan varrella

Kateřina ředá: *Ratikkasoittajien kiertue*

Taiteilijan valinta: IHMEen asiantuntijatyöryhmä

Tuula Arkio, kulttuurineuvos, pj

Leevi Haapala, museonjohtaja

Hanna Johansson, professori

Paula Toppila, toiminnanjohtaja, kuraattori, työryhmän sihteeri

Timo Valjakka, kriitikko, kuraattori

Taustatyö 1: taiteilijan taustatyö teoksen idean löytymiseksi

Dana Knapiková, konsuli, Tšekin tasavallan suurlähetystö

Libusa Philippovna, eläkeläinen

Aneta Kohoutova, opiskelija

Blanka Lemmetyinen, Tšekin tasavallan suurlähetystö

Sonya Lindfors, tanssija – koreografi

Martina Simova, opiskelija

Otto-Ville Mikkela, opettaja

Kaisa Mikkela, koululainen

Veikko Somerpuro, valokuvaaja

Katja Koskela, kulttuurituottaja

Sirpa Seppälä, tulkki

Taustatyö 2: verkostot, joiden kautta etsittiin muusikoita

Tšekin tasavallan kulttuurikeskukset (Czech Centres)

Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutti

Suomen Lontoon instituutti

Creative Time, New York

Suomen Moskovan suurlähetystö

Tommi Grönlund, taiteilija, musiikkituottaja

Laura Heikkinen, tuottaja

Timo Kaukolampi, muusikko

Pavel Klusák, musiikkikriitikko ja -kuraattori

Teemu Kupiainen, lehtori, Sibelius-akatemia

Zuzana Prikrylova, Klusákin avustaja

Taneli Kainulainen, Hermannin Turkki -yhtyeen jäsen

Toteutus

Kateřina Őed, taiteilija (teoksen ideointi ja suunnittelu)

Paula Toppila, IHME-nykytaidefestivaalin toiminnanjohtaja (kumppanuudet, teoksen toteutuksen suunnittelu ja toimeenpano, rekrytoinnit)

David Ondra, taiteilijan assistentti (taustatyömatkojen matka- ja hotelli-varaukset)

Nikke Kaartinen, IHME-teoksen koordinaattori (muusikoiden matka- ja hotellijärjestelyt sopimukset ja tilaisuudet)

Suvi Korhonen, IHME-nykytaidefestivaalin tiedottaja-assistentti (yleisö-kilpailut, matkajärjestelyjä)

Katja Koskela, IHME-nykytaidefestivaalin kulttuurituottaja (Opetusvirasto, koulukontaktit ja -kumppanuudet)

Mari Larkovirta, apukoordinaattori (espanjankieliset muusikot)

Payhteistyökumppanien edustajat HKL/HSL

Lauri Rty, HKL, joukkoliikennesuunnittelija

Elina Maunuksela, HKL, markkinointipallikk

Tero Hagberg, HKL, liikennepallikk

Sanna Hagberg, HKL, suunnittelija

Petri Norrena, HKL, korjaamopallikk

Osmo Lemetyinen, HKL, huoltotynjohtaja

Suvi Lahti, HSL, markkinointisuunnittelija

Mari Flink, HSL, viestint- ja markkinointijohtaja

Anna Talasniemi, yliasiamies, Koneen sati

Kouluysteisty (tiedotus ja testitilaisuus)

Elina Kesniemi, Helsingin opetusvirasto, projektipallikk

Eeva Mussaari, Annantalo, kurssisuunnittelija

Piia Rossi, Annantalo, kulttuurituottaja

Mirva Ilmoniemi, HSL, liikkumisen ohjauksen asiantuntija

Pirjo Littunen, Brahenpuiston koulu

Perttu Kuronen, Brahenpuiston koulu

Anna Pastukov, Brahenpuiston koulu

Brahenpuiston koulun 4., 5. ja 6. luokan oppilaat

Lupa musiikin esittmiseen raitiovaunuissa

Piia Hietanen, asiakasneuvoja, Teosto

PR-tilaisuus Tallinnassa

Rebeka Pöldsam, johtaja, Viron nykytaiteen keskus

Maria Arusoo, johtaja, Viron nykytaiteen keskus

Kaarin Kivirähk, koordinaattori, Viron nykytaiteen keskus

Muusikot

Antti Tolvi (FI)

Bence Boka (HU)

Chano (ES)

DVA (CZ)

EntreCuerdas (ES)

The Entropies (CZ/IR)

Hermann Turkki (FI)

Hester & Holly Rose (UK)

Kaikuluotain (FI)

Mario Parizek (AT)

PAM (FI)

Sagolik (FI)

SAffrAn (FR)

The Space Lady (USA)

Stephen Paul Taylor (UK)

Steve Aruni and Funky Monkeys (UK)

Sybren Renema (UK)

TBeeGirls (SK)

Whale On (FI)

Yleisöyöntekijät

Riia Lehtonen

Tiina Humaloja

Mari Larkovirta

ja 17 muuta, joita ei vielä tätä kirjoitettaessa ole rekrytoitu.